

SECȚIUNEA nr. 1
ȘTIINȚE FILOLOGICE

Atelierul
FILOLOGIE ROMÂNĂ

CZU 811.135.1`271.12(072.2=...)

STRATEGII DE DEZVOLTARE A VOCABULARULUI LA ORELE
DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ ÎN ȘCOLILE ALOLINGVE

Zinaida CHERGAN, studentă, Facultatea de Litere,
Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți
Conducător științific: Viorica POPA, dr., conf. univ.

Abstract: *This article examines the main strategies for teaching vocabulary in the primary school during the classes of Romanian language and literature.*

Keywords: *teaching strategies, vocabulary, vocabulary games, primary school.*

Dezvoltarea constantă a vocabularului determină fluența în limbă. De obicei, profesorul se concentrează pe îmbunătățirea abilităților de comunicare a elevilor, punând accent pe formularea și exprimarea corectă.

În acest sens, metodistul englez Andrew Walkey afirmă că gramatica și lexicul au o strânsă legătură între ele, fiindcă fără gramatică elevul poate spune puțin, dar fără vocabular nu poate, în general, rosti nimic [7, p. 154].

Vocabularul reprezintă, după cum înregistrează DEX-ul, totalitatea cuvintelor unei limbi: vocabularul activ *include cuvintele folosite în mod efectiv de cineva în exprimare și care variază de la o categorie de vorbitori la alta*; vocabular pasiv *este totalitatea cuvintelor specifice unei limbi pe care vorbitorii le înțeleg, dar nu le utilizează (decât accidental)*; vocabular de bază sau fundamental *include fondul principal de cuvinte*; vocabular secundar *este masa vocabularului* [1].

Alina Pamfil, în lucrarea „Metodica și practica predării limbii și literaturii române”, notează că pentru studiul limbii și literaturii române în clasele primare esențială este componenta verbală, cu cele trei dimensiuni ale sale: dimensiunea lingvistică, textuală și discursivă [5, p. 38].

Vocabularul elevilor poate fi și trebuie îmbogățit atât cantitativ, cât și calitativ. Îmbogățirea cantitativă presupune, în primul rând, recunoașterea cuvintelor noi și relevanța lor subiect-concept într-un limbaj dat este „*nu numai o creștere a vocabularului copiilor cu lexeme noi, ci și crearea de noi seme în cuvintele pe care le cunosc*” [8, p. 39]. O astfel de modalitate îi va ajuta pe elevi să scape de o înțelegere simplă și superficială a semnificației unui cuvânt și le va permite să înțeleagă mecanismul apariției semnificațiilor figurate în cuvinte.

Îmbunătățirea cantitativă a vocabularului nu atinge nivelul dorit, dacă nu este monitorizat/supravegheat calitativ. Îmbunătățirea calitativă a vocabularului se realizează prin „clarificarea semnificării cuvintelor cunoscute, înlocuirea cuvintelor regionalisme, arhaisme, din vocabularul elevilor cu cuvinte literare echivalente cu acestea,

dezvăluirea compatibilității cuvintelor, stabilirea de legături semantice între cuvinte (pe baza asociațiilor)” [8, p. 39].

E. Popescu, D. Logel, E. Stroescu Logel, în lucrarea „Sinteze de metodică a predării limbii și literaturii române în învățământul primar”, afirmă că „*Îmbogățirea vocabularului înseamnă, în primul rând, creșterea numerică a cantității de unități lexicale și presupune însușirea și folosirea cuvintelor specifice diferitor compartimente*” [6, p. 79].

Problema principală a învățării vocabularului la majoritatea elevilor este memorizarea cuvintelor și semantizarea acestora. În acest caz, profesorul trebuie să abordeze unitățile lexicale prin diverse modalități. Conform A. Pamfil, problematica lexicului poate fi abordată în două moduri distincte. Există o variantă clasică/clasicizată, ce urmărește abordarea explicită a vocabularului în secvențe consacrate cuvintelor și expresiilor necunoscute sau în secvențe ce își propun construcția unor rețele (redușe, de obicei, la familia de cuvinte, la sinonime și antonime). Această abordare integrează și activitățile ce constau în clarificarea cuvintelor necunoscute prin consultarea dicționarului [5, p. 43]. Modelul „*învățării directe sau explicite*” a fost configurat de Jocelyne Giasson în lucrarea „*La compréhension en lecture*”. Valoarea modelului constă în importanța pe care o acordă dezvoltării autonomiei elevului. A. Pamfil confirmă că rețelele lexicale permit ordonarea, fixarea și extinderea cunoștințelor de vocabular, precum și conturarea unor categorii (ex.: acțiuni, obiecte...; instrumente de măsură a timpului, perioade...). Prezența acestor rețele nu invalidează intervențiile de tip clasic, ce vizează abordarea punctuală a cuvântului necunoscut (identificarea, clarificarea sensului și fixarea în context).

În lucrarea lui A. Pamfil se menționează despre necesitatea formării rețelelor asociative și că utilizarea lor se desfășoară conform unor modele generalizate de comportament verbal. Așezarea cuvintelor noi în rețele: serii lexicale sinonimice și antonimice, familie de cuvinte, câmp lexico-semantic devin imperative în învățarea cuvintelor noi. Seria de tehnici de reprezentare a rețelelor se poate dezvolta în variante neutre – „constelații”, „hărți” și „liste lexicale” – sau ludice – „copacul cuvintelor” și „trenul cuvintelor.”

Cuvântul nu poate fi învățat fără a-l folosi în vorbire. În acest sens, remarcăm și modelul comunicativ-funcțional implementat în învățarea limbii. K.D. Ushinskii a subliniat, în primul rând, aspectul funcțional al lucrului cu lexemul: „*Copiii au o mulțime de cuvinte și forme ale limbii lor materne, dar nu știu cum să folosească acest bagaj?*” [9, p. 21]. Abilitatea de a selecta și utiliza un anumit cuvânt în sensul său caracteristic, în funcție de scopul enunțului, de relațiile semantice cu alte cuvinte, este unul dintre primii și cei mai importanți pași în dezvoltarea culturii lexicale și, în general, cultura vorbirii copiilor. Astfel, scopul final al îmbogățirii vocabularului școlarii mai mici este utilizarea cuvintelor de către copii în propriile lor enunțuri. Prin urmare, metodologia vorbește despre activarea cuvântului în vocabularul elevilor: „*A deține un cuvânt înseamnă nu numai să-l corelezi cu realitatea sau cu un concept. Stăpânirea unui cuvânt implică cunoașterea semantică, compatibilitatea și sfera de utilizare a cuvintelor, știe cum să o combine corect cu*

alte cuvinte și să o folosească în mod adecvat în discursul său, atunci acest cuvânt este inclus în vocabularul său activ” [8, p. 43].

În lucrarea *Modalități de îmbogățire, activizare și nuanțare a vocabularului prin lecțiile de limba română în ciclul primar*, Constantin Ionescu susține că: „Învățarea sistematică a limbii materne trebuie să se bazeze pe crearea unei stări motivaționale intrinsece, susținută prin punerea elevului în situația de comunicare, astfel încât el să observe că orice achiziție îi conferă capacități noi de utilizare a limbii, permițându-i să-și însușească mai ușor cunoștințele, priceperile și deprinderile” [4, p. 12]

Cuvintele reprezintă „celula” cu ajutorul căreia prin comunicare se formează propoziții și fraze. De aici rezultă strânsa legătură care există între vocabular și gramatică. Bogăția lexicală și semantică a limbii nu poate fi redată în întregime în lucrările lexicografice, din cauza ritmului rapid de îmbogățire a vocabularului, prin diferite mijloace.

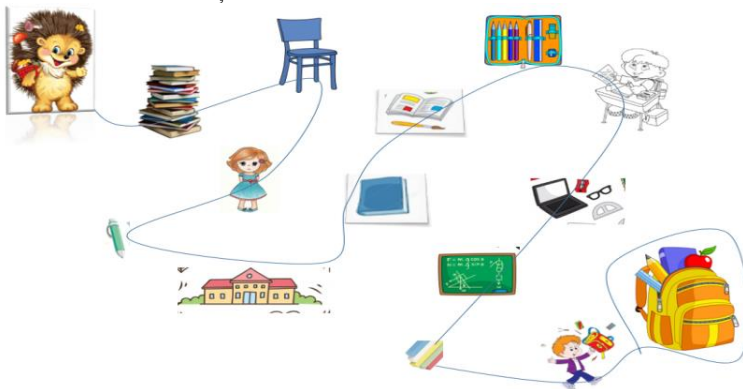
Utilizarea unui cuvânt înseamnă a-l face activ în vocabularul vorbitorului. Didacticianul rus M.T. Baranov subliniază că principala diferență dintre un vocabular activ și unul pasiv, se manifestă, în primul rând, prin nivelul de competență a cuvântului. În același context, cercetătorul observa că în copilărie, vocabularul activ și pasiv este destul de mobil: vocabularul activ crește atât din cauza cuvintelor noi, cât și datorită intensificării utilizării cuvintelor din vocabularul pasiv. Astfel, sarcina profesorului este de a ajuta elevii să-și valorifice permanent vocabularul.

Există o varietate de moduri de a îmbogăți vocabularul elevilor. În studiul nostru, vom atrage atenția asupra îmbogățirii actelor de vorbire în clasa I-a și a II-a.

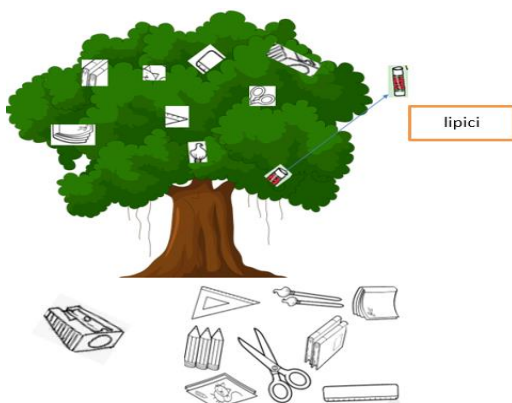
1. Utilizarea imaginilor (vizualizarea).

a) De exemplu, la subiectul „Rechizitele școlare”, pentru a asimila și a aplica vocabularul învățat, oferim elevilor următoarele sarcini în baza imaginilor:

1) **Privește imaginile.** Ajută ariciul să-și găsească ghiozdanul, ca să fie gata de școală. Pentru a găsi ghiozdanul, încercuiește și numește obiectele pe care ariciul trebuie să le ia cu el la școală.

2) **Privește imaginea.** Numește rechizitele ce se ascund printre frunzele copacului.

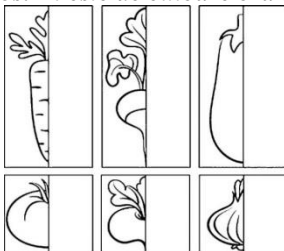
b) Consolidând vocabularul la subiectul „Animalele de companie” sau „Animalele sălbatice”, îi invităm pe elevi să ghicească animalul dintr-un fragment de imagine.

2. Desenele

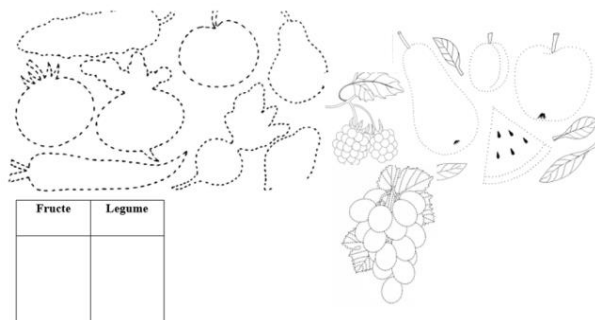
La unitatea de conținut „Legumele”, le oferim elevilor următoarele sarcini:

a) **Desenați legumele de mai jos și descrieți-le după model: *Acesta este un morcov. Morcovul este gustos. El este de culoare oranj.***

b) **Desenează fructele și legumele. Încercuiește legumele. Descrie fructele după model:**

Acesta este un măr. Mărul este roșu. El crește în livadă. Mie îmi place să mănânc mere.

c) Ajut-o pe Ana să facă o salată. Desenează pe masă legumele de care are nevoie și numește-le.

3. Exerciții de grupare

Pentru a repeta lexicul învățat în clasa I-a, la unitatea de conținut „Hainele” sau „Rechizite școlare”, putem oferi elevilor claselor a II-a și a III-a un astfel de exercițiu:

1) Grupează și determină locul potrivit pentru ele.

Geacă, pix, tricou, cămașă, riglă, radieră, creion, rochie, caiet, fustă, căciulă, penar, carte, fular, mănuși.

Dulap Ghiozdan

4. Jocurile lexicale

Utilizarea jocurilor este un mod eficient de repetare a fenomenelor lingvistice. Jocul este o activitate interesantă care creează o atmosferă de entuziasm și bucurie, ce permite copiilor să depășească timiditatea care îi împiedică să folosească liber cuvintele unei limbi în vorbire și are un efect benefic asupra învățării. Așadar, materialul lingvistic este imperceptibil asimilat și, în același timp, apare un sentiment de satisfacție, pentru că se dovedește că pot vorbi în mod egal cu toată lumea. Jocurile contribuie la implementarea următoarelor sarcini metodologice:

- ✓ crearea disponibilității psihologice a copiilor pentru comunicarea verbală;
- ✓ asigurarea necesității naturale a repetării materialului lingvistic;
- ✓ instruirea elevilor în alegerea opțiunii de vorbire dorită;

Deci, jocurile lexicale sunt exerciții situaționale-variabile, care creează o oportunitate pentru repetarea multiplă a unui model de vorbire în condiții apropiate de comunicare. Astfel de jocuri concentrează atenția elevilor asupra materialului lexical, sunt destinate să îi ajute să dobândească și să extindă vocabularul, să ilustreze și să exerseze utilizarea cuvintelor în situații de comunicare.

- ✓ „Spune într-un singur cuvânt”.

Profesorul numește un număr de cuvinte și cere să numească obiectele cu un cuvânt generalizator (o caracteristică comună a unui obiect).

- *Cană, farfurie, cratiță – veselă.*
- *Canapea, fotoliu, pat, scaun – mobilă.*
- *Măr, caisă, căpșună – fruct.*

- ✓ „Describe obiectul”

Scopul jocului este de a îmbogăți vocabularul cu adjective. Profesorul alege un obiect, cum ar fi *o pară*, și în timpul jocului pune întrebări.

- *Ce culoare are para? – (galbenă / verde)*
- *Cum este para? – (mare / mică; gustoasă / acră / dulce)*
- *Când se coc perele? (vara / primăvara / toamna / iarna)*
- *Vă plac perele? De ce? – (deoarece sunt gustoase/frumoase/ au un miros plăcut)*
- ✓ „Prinde și aruncă – numește culorile” (jocul cu mingea)

Scopul jocului este consolidarea numelor culorilor. Aruncând mingea, profesorul numește culoarea, iar elevul, întorcând mingea, spune cuvântul cu care se asociază culoarea. Deci, elevul numește cuvântul potrivit și deja studiat care se asociază cu culoarea dată.

- roșu – mac, steag, sânge, roșii, măr etc.
- portocaliu – mandarine, morcov, creion, dovleac etc.
- galben – pui, soare, lămâie, gutuie etc.

Astfel, dezvoltarea vocabularului trebuie să fie permanentă și sistematică. Strategiile didactice, felurile de exerciții pe care le-am propus sunt concepute pentru a îmbogăți vocabularul elevilor din clasele primare (clasele I-II). În opinia noastră, exercițiile acestea vor contribui la o comunicare de succes a elevilor pentru care limba română nu este limba maternă. Eficiența comunicării și atingerea obiectivului comunicării depinde, în mare măsură, de vocabularul bogat al discipolului și de capacitatea acestuia de a utiliza corect cuvintele.

Bibliografie:

1. Dicționar Explicativ al limbii române [online] [citat 28.03.2021]. Disponibil: <https://dexonline.ro/definitie/vocabular>.
2. GARȘTEA, M. *English step by step*. Carte-caiet pentru clasa 1. Chișinău: Ed. ARC, 2010. 128 p.
3. GRANACI, L., CALLO, T. *Limba și literatura română*. Manual pentru școlile cu predare în limbile minorităților naționale. Clasa 1. Chișinău: Ed. ARC, 2019. 128 p.
4. IONESCU, C. *Modalități de îmbogățire, activizare și nuanțare a vocabularului prin lecțiile de limba română în ciclul primar*. Focșani: Ed. Sfântul Ierarh Nicolae, 2010.
5. PAMFIL, A. *Metodica și practica predării limbii și literaturii române*. Universitatea „Babeș-Bolyai” Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației Pedagogia Învățământului Primar și Preșcolar Forma de învățământ: IDD, p. 19-58.
6. POPESCU, E., LOGEL, D., STROESCU LOGEL E. *Sinteze de metodică a predării limbii și literaturii române în învățământul primar*. Pitești: Ed. Carminis, 2009.
7. HARMER, J. *The Practice of English Language Teaching*, Longman, 1991, p. 153-181.
8. БАРАНОВ, М. Т. *Научно-методические основы обогащения словарного запаса школьника в процессе изучения русского языка*. Москва: Наука, 2015. 352 с.
9. УШИНСКИЙ, К. Д. *Педагогическая антропология*. Москва, 1990. 494 с.